

TOVE JANSSON

NEVIDITELNÉ DIĚŤA

PRÍBEHY ZO SVETA MUMINOVCOV

Tove Jansson

Neviditeľné dieťa

a iné príbehy

slovar

Sophii

© Tove Jansson 1962
First Published by Schildts Förlags Ab, Finland.
All rights reserved.
Translation © Zuzana Drábeková 2008, 2021
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART,
spol. s r. o., Bratislava 2008, 2021

Zo švédskeho originálu *Tove Jansson: Det osynliga barnet och andra berättelser*, ktorý vyšiel vo vydavateľstve Schildts Förlags Ab, Esbo 1998, preložila Zuzana Drábeková.

Ilustrácie Tove Jansson
Zodpovedná redaktorka Mária Štefánková
Korektúra Dominika Mikušková
Editorka Daša Jajcayová
Sadzba, zalomenie ITEM, spol. s r. o., Bratislava
Tlač TBB, a.s., Banská Bystrica

Cena uvedená na obálke knihy je nezáväzným odporúčaním pre konečných predajcov.

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1
ISBN 978-80-556-5444-7

www.slovart.sk

OBSAH

- 4 Prvá kapitola
Jarná pesnička
- 20 Druhá kapitola
Strašidelný príbeh
- 36 Tretia kapitola
O Filifionke, ktorá verila na katastrofy
- 62 Štvrtá kapitola
Príbeh o poslednom drakovi na svete
- 80 Piata kapitola
O Hemulovi, ktorý mal rád ticho
- 104 Šiesta kapitola
Neviditeľné dieťa
- 124 Siedma kapitola
Tajomstvo hatifnattov
- 150 Ôsma kapitola
Sedrik
- 162 Deviata kapitola
Jedlička

Prvá kapitola

Jarná pesnička

Jedného pokojného a bezoblačného večera koncom apríla sa Snusmumrik dostal tak ďaleko na sever, že úbočia hôr ešte stále pokrývali zvyšky snehu.

Celý deň putoval panenskou prírodou a nad hlavou nepretržite počul krik sťahovavých vtákov.

Aj tie mali namierené z juhu domov.

Kráčalo sa mu ľahko: batoh mal takmer prázdny a na duši ho tiež nič neťažilo. Mal radosť z lesa, z počasia i zo seba. Zajtrajšok i včerajšok boli rovnako vzdialené, medzi brezami presvitalo jasne červené slnko a vzduch bol svieži a príjemný.

Tento večer je ako stvorený pre pesničku, pomyslel si Snusmumrik. Pre novú pesničku pozostávajúcu z jedného dielu očakávania, z dvoch dielov jar-

nej melanchólie a zvyšok bude len bezuzdná veselosť z toho, že môže putovať, sám, spokojný so sebou.

Tú melódiu nosil pod klobúkom už veľa dní, ale ešte sa po nej neodvážil siahnuť. Musela v ňom dozrievať, až kým ho nenaplní takým radostným presvedčením, že len čo si k perám priloží ústnu harmoniku, všetky tóny hneď skočia na správne miesto.

Keby chcel melódiu vylúdiť priskoro, mohlo by sa stať, že sa tóny vzpriečia a výsledkom bude polovičatá pesnička, alebo by ho mohla prejsť chuť a už nikdy by tóny nedal správne dokopy. Melódia je vážna vec, najmä ak má byť radostná i clivá zároveň.

Dnes večer si však bol Snusmumrik svojou pesničkou istý. Už žila, bola takmer hotová – a lepšia než ktorákoľvek, akú kedy zložil.

A keď príde do Muminovského údolia, zahrá ju na zábradlí mosta cez rieku a Mumintröll ihneď povie: „Tá je ale pekná. Strašne pekná.“

Snusmumrik sa zastavil na mieste porastenom machom a na tvári mu prebleskla nevôľa. Mumintröll! Tak strašne po ňom túži a vyčkáva ho! Sedí doma, čaká, obdivuje ho a vraví: Samozrejme, že musíš byť slobodný. Áno, viem, že sa musíš vydať na cestu. *Jasné*, chápem, že niekedy musíš byť sám.

Ale oči mu pritom potemnejú od sklamaní a bezmocnej túžby.

- Ach jaj, - vzdychol si Snusmumrik a pokračoval v ceste. - Ach jaj. Aký je strašne citlivý! Nebudem naňho myslieť. Je síce milý, ale práve teraz naňho myslieť nemusím. Dnes večer chcem byť sám so svojou melódiou. Dnes večer nie je zajtra.

Netrvalo dlho a Snusmumrikovi sa podarilo na Mumintrolla celkom zabudnúť. Zavetрил príjemné táborskisko a keď o kúsok ďalej v lese začul kľokot potoka, ihneď sa tam vybral.

Medzi kmeňmi stromov vyhasol aj posledný červený slnečný lúč a nad krajinu sa pomaly zniesol modrý jarný súmrak. Celý les sa sfarbil domodra a brezy podobné bielym stĺpom sa ponárali čoraz hlbšie do súmraku.

Potôčik bol dobrý.

Priezračný a hnedastý tancoval cez hĺby vľahnajšieho lístia, predieral sa zabudnutými ľadovými tunelmi, odbočil do machu a strmhlav sa vrhal do malého vodopádu s bielym piesčitým dnom. Chvíľami spieval v durovej tónine ako komár, chvíľami sa pokúšal znieť mohutne a hrozivo a potom si trochu zakľoktal snehovou vodou a všetkému sa zasmial.

Snusmumrik stál v mokrom machu a načúval. Potôčik v mojej piesni nesmie chýbať, pomyslel si. Mohol by byť ako refrén.

V tej chvíli sa z hrádze uvoľnil kameň a zmenil melódiu vody o jednu oktávu.

- To nebolo zlé, - nadchol sa Snusmumrik.
- Presne tak by to malo znieť. Uprostred všetkého z ničoho nič iná tónina. A čo keby som potôčiku venoval vlastnú pesničku?

Snusmumrik vybral starý kastról a pod vodopádom ho naplnil. Potom išiel pod smreky nazbierať drevo na oheň. Les bol mokrý od roztopeného snehu a jarného dažďa a Snusmumrik sa musel prekliesniť cez hustý porast, aby našiel suché drevo. Natiahol labku, a vtom niečo vykričlo a prefrnglo okolo popod smreky a bežiac hlbšie do lesa ešte dlho vykrikovalo.

Hm, hm, povedal si Snusmumrik sám pre seba. V každom kríku nejaký drobizg, všelijakí tvorčekovia. To poznáme. Zvláštne, že vždy sú takí nervózni. Čím sú menší, tým väčší pocháblí.

Vytiahol suchý peň a trochu raždia a v ohybe potoka pokojne založil táborák. Hneď sa rozhorel. Snusmumrik bol zvyknutý variť si sám. Ak nemusel, nikdy nevaril pre iných, ale ani sa k iným nechodil najesť. Každý sa chce pri jedení stoj čo stoj rozprávať, bazíruje na stoličkách a na stole, ale čo je najhoršie, používa obrúsky. Dokonca počul o hemulovi, ktorý sa pred jedením prezliekal, ale to bola asi klebeta.

Snusmumrik roztržito jedol svoju riedku polievku a jeho pohľad spočíval na zelenej slatine pod brezami.

Melódiu už mal na dosah, stačilo ju chňapnúť za

chvost. On si však mohol dovoliť čakať, melódiu mal obklúčenú a ujsť nemohla. Najprv umyje riad, potom si zabafká, a keď už z ohňa zostanú len žeravé uhlíky a nočná zver bude na seba v lese pokrikovať – vtedy príde na rad skladanie piesne.

Keď Snusmumrik oplachoval v potoku kastról, všimol si drobčeka. Sedel pod koreňom na druhom brehu a zísal naňho spod strapatej ofiny. Oči mal vystrašené, ale s veľkým záujmom sledoval každý Snusmumrikov pohyb.

Dve plaché oči pod chumáčom chlпов. Tak vyzerá niekto úplne bezvýznamný.

Snusmumrik sa tváril, že drobčeka nevidí. Rozdúchal oheň a nalámal si zopár smrekových konárov na sedenie. Vytiahol fajku a nenáhľivo si ju zapálil. K nočnej oblohe vyfukoval pôvabné obláčiky dymu a čakal na svoju jarnú pesničku.

Tá ale neprichádzala. Namiesto nej cítil drobčekom pohľad, ktorý s obdivom sledoval všetko, čo robí, a to ho postupne rozladilo.

A tak zatlieskal labkami a zavolať: – Heš!

Vtedy drobček vyliezol spod koreňa a veľmi placho povedal:

– Dúfam, že som ťa nevystrašil? Viem, kto si. Si Snusmumrik.

A potom zvieratko vliezlo do potoka a začalo sa ním brodiť. Na takého drobčeka to bol príliš veľký

potok a voda bola studená. Niekoľkokrát stratil pevnú pôdu pod nohami a spadol do vody, ale Snusmumrik bol taký namrzený, že mu ani na um nezišlo, aby mu išiel pomôcť.

Napokon sa na strmý breh vyštveralo čosi zúbožené, chudé ako trieska a s drkotajúcimi zubmi povedalo: – Ahoj. Som taký šťastný, že som ťa stretol.

– Ahoj, – odpovedal Snusmumrik odmerane.

– Môžem sa zohriať pri tvojom ohni? – pokračovalo zvieratko a mokrá papuľka sa mu rozžiarila.

– Predstav si, ja budem Ten, kto mal raz možnosť sedieť pri Snusmumrikovom táboráku. Na to nikdy v živote nezabudnem.

Drobček sa pomkol bližšie, labku položil na batoh a slávnostne zašepkal:

– Tu máš svoju ústnu harmoniku? Tam vnútri?

– Áno, – povedal Snusmumrik dosť stroho. Jeho samotárska melódia sa stratila a spolu s ňou aj dobrá nálada. Zahryzol do fajky a neprítomným pohľadom zísal medzi brezy.

- Nedaj sa rušiť, - zvolal drobček nevinne. - Myslí, ak chceš hrať. Nemáš potuchy, ako túžim po hudbe. Ešte som nijakú nepočul. Ale o tebe som počul. Rozprávali mi ježko, Muk, mamička... Muk ťa dokonca videl! Nevieš si predstaviť, tu sa tak málo deje... a o koľkých veciach snívame!

- A ako sa vlastne voláš? - spýtal sa Snusmumrik. Večer mal už aj tak pokazený, preto usúdil, že bude jednoduchšie niečo povedať.

- Som taký malý, že nemám nijaké meno, - odpovedal drobček horlivo. - Predstav si, ešte sa ma na to nikto nepýtal. A zrazu prídeš ty, o ktorom som toľko počul a koho som túžil vidieť, a pýtaš sa ma, ako sa volám. Čo myslíš, nemohol by si... teda: veľmi by ťa obťažovalo, keby si mi nejaké meno vymyslel? Meno, ktoré by patrilo len mne a nikomu inému? Ešte dnes večer?

Snusmumrik čosi zamumlal a stiahol si klobúk na oči. Nad potokom preletelo niečo s dlhými špicatými krídlami a v hĺbke lesa smutne, ťahavo zavolalo:

- Ju-jú, ju-jú, ti-ú...

- Ak niekoho príliš obdivujeme, nikdy nemôžeme byť skutočne slobodní, - povedal náhle Snusmumrik. - To viem.

- Viem, že ty vieš všetko, - odpovedalo zvieratko a pomklo sa ešte bližšie. - Viem, že si všetko videl. Všetko, čo hovoríš, je pravda a ja sa vždy budem

usilovať, aby som bol rovnako slobodný ako ty. A teraz si ideš domov do Muminovského údolia oddýchnuť a navštíviť známych... Ježko hovoril, že keď sa Mumintroll prebral zo zimného spánku, hneď po tebe zatúžil... Nie je príjemné mať niekoho, komu sa za tebou cnie a kto ťa stále čaká?

- Pôjdem tam, keď sa mi bude chcieť, - odvrkol Snusmumrik. - A možno tam vôbec nepôjdem. Možno sa vyberiem celkom iným smerom.

- Ó, to bude Muminko určite smutný, - poznamenal drobček.

V teple začal schnúť a kožuštek mal vpredu svetlohnedý a hebký. Znova sa dotkol batoha a opatrne sa spýtal:

- Nemohol by si...? Toľko si toho precestoval.

- Nie, - odpovedal Snusmumrik. - Teraz nie. - A rozhorčene si pomyslel: Prečo ma nikdy nemôžu nechať vandrovať osamote? Nechápu, že ak o svojich cestách musím stále rozprávať, tak ich celé pretáram? Všetko čaro zmizne, a keď sa potom chcem na niečo rozpamätať, spomeniem si len na svoje rozprávanie.

Na dlhú chvíľu zavládlo ticho a nočný vták znova zakričal.

Vtedy sa drobček zdvihol a tichým hláskom povedal:

- No, tak ja teda pôjdem domov. Ahoj!

- Ahoj, ahoj, - povedal Snusmumrik a trocha sa ošival. - Ozaj, počuj! To meno by si mal mať. Mohol by si sa volať Ti-ti-ú. Ti-ti-ú, chápeš, s radostným začiatkom a dlhým smutným ú na konci.

Zvieratko stálo, zízalo naňho a oči mu v žiari ohňa žlto svietili. Zvažovalo svoje meno, vychutnávalo ho, načúvalo mu, vžívalo sa doň a napokon obrátilo ňufák k nebu a tíško svoje vlastné nové meno zavylo, tak smutne a precítene, že Snusmumrikovi prebehli po chrbte zimomriavky. Potom hnedý chvostík vkĺzol medzi vres a všetko stíchlo.

- To hádam nie, - povedal Snusmumrik, zašliapal oheň a vyklepal si fajku. Napokon sa zdvihol a zavolať: - Hej! Vráť sa!